

Lektor / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Lektor / satiriki hekaýa LEKTOR

Klubyň agzyndaky bildirişi okanyma üç-dört gün bolupdy. Ýoldaşymyň ýatladany gowy bolaýdy, ýogsam ýatdan çykjak eken. – Hany, bi leksiýa gitmerismi, wagt bolan ýaly-la – diýip, Aşyr Ketjäýewiç agzyny hatap ýaly açyp pallady.

Men gerinjiräp ýerimden turdum. Sagadyma seretdim. Dogrudanam, wagt bolupdyr. Barybermeli. Biziň tirkeşip zala girenimizem şoldy welin, oň hatarda oturan başlyk ýanyndaky gözi äýnekli adam bilen prezidiuma geçdi. Heniz oturyp ýetişmänkäk, başlygyň güňleç sesi eşidildi.

– Şu günki leksiýanyň temasy, ýoldaşlar, lektoryň hut öz haýyşy boýunça üýtgetmeli bolduk. Meret Muhadowiç bilmän öz ýany bilen başga leksiýa alyp geläýipdir, ýagny...

Zalyň gowry artdy. Men endigim boýunça neden sygyrypdy. Zordan saklandym. Onýanča kimdir biri «göwnüňe düwen zadyňy etgin, hiç wagt ýarpy ýoldan gaýtmagyn» diýip gyjالات berýän ýaly, çasly gygyrды. Başlyk gatyrganjak boldy. Gözüni alardyp zala seretdi. Oturanlar köşeşmänsoň, stoly ýumruklap gygyrды. Lektoryň neden ýüregi ýarylypdy, tisginip gitdi.

– Hawa, ýoldaşlar, ýagny şu gün hormatly Meret Muhadowiç size «Malu dokuň – özi dok» diýen temadan leksiýa okap bermekçi. Üns berip diňläň. Başlaberiň – diýip, başluk baş atyp lektora seretdi.

Meret Muhadowiç howlukman ýerinden turdy. Ol münbere çykandan abşarylyp durdy-da, äýnegine ýapyşdy. Ony ýylyjak demi bilen üfleşdirip süpürişdirdi. Soňra münberiň her gyrasyna bir elini goýup, onuň çydamlylygyny barlap görýän ýaly yralaşdyrды. Ardynjyrap ýuwaşlyk bilen söze başlady.

– Gep, ýoldaşlar, diňe bir leksiýanyň galdyrylyp gaýdylmagynda hem däl – diýip, ol kineli garaýyş bilen başlyga seretdi. Başlyk eýýäm başga bir iş bilen gümrady. Meret Muhadowiç sözüni dowam etdirdi. – Hawa, şu günki tema, elbetde, özüniň

aktuallygy bilen tapawutlanýar. Bilşiňiz ýaly, ýoldaşlar, mallar ot-iými oňat görýärler. Hut şonuň üçinem maldarçylygyň önümliligi onuň iýmitlendirilişine bagly bolup durýar. Dogrusyny dogry aýtsak, ýoldaşlar, heniz käbir obalarda «Mal semrese, eýesini deper» diýen nakyla eýerip, o janawarlab ugruna seredenoklar. Ot-iýmine ýeterlik üns bermeyärler. Aňyrsyna seretseňem deper öýdüp gorkýarlar. Ýok, o nakylyň nädogrudugyny durmuşyň özem, ylymam bir wagt subut etdi...

Lektor başyny galdyрман okaýardy. Zalda oturanlaryň näme bilen meşgullanýandygy onuň asla azaryna-da dälidi. Meniň gabat önümde irkiljiräp oturan adam şeýle bir horlady welin, men-ä zala gaplaň giräýdimikän öýdüpdirin. Yralap zordan turuzdym. Ol nämäň-nämedigine düşünmedi, gözünü açalak-ýumalak edip, çapak çalmaga durdy. Zalda oturanlaryň hemmesi ony alyp göterdi. Şowhunly el çarpyşmalar wagty bilen köşeşmedi. Muňa başlygyň özem goşuldy. Lektor minnetdarlyk bilen oturanlara baş atdy. Soňra stakany suwdan doldurddy-da, ondan birki gezek owurtlap, sözünü dowam etdirdi.

– Hawa, ýoldaşlar, mallara diňe bir ot-çöpem däl, olara ýyly sözem her br zatça gerek. Mysal üçin, sygyr janawarlary sagaňda gowy hiňlenjiräp, çeper sözler bilen tarypyny oňat ýetirip bilseň, olar senden süýdüni gysganmazlar. Eliň ýadaýança sag-da otur. Şonuň üçinem sagymçy gelin-gyzlary çeper höwesjeňler kollektiwine işeňňir çekmeli, olara aýdym aýtmaklygyň inçe tärlerini öwretmeli.

Lektor setirleriň arasyndan nämedir bir zatlar gözleýän ýaly, gabagyny galdyрман okaýardy. Men elimdäki kitaby ýapdym-da, önümdäki oturgyjyň arkasyna ýazylan hatlardyr çekilen suratlary synlaşdyrdym. «Sona + Sylap = jagyl-jugul», «Erkek», «Towuk»... we ş.m.-ler.

O-ho! Bu zatlary okanym gowy bolaýypdyr. Neden ýadymdan çykan eken. Başlyk towuk iými barada ýatlatgyn diýipdi ahyryn. Bölejik kagyzyň ýüzüne «Towuk barada...» diýip gysgajyk ýazdym. Galanyny başlygyň özi düşüner. Köp nokat oýnamaga goýlanok. Onsoňam hatyň aşagyna bulam-bujar edip golumy çekdim, menden barandygyny şobada aňsyn, zaňňar meniň goluma beletdir.

Wah, içigar galmyş, meniň iberen hatymy han-ha, öň hatardaky

oglan eltip lektora berdi-de oturyberdi. Nätsemkäm?! Oturan ýerimden gozganjyradym. Gygyrjak boldum. Onýança lektor eltilen kagyzy açyşdyryp, ilki içinden, soňam daşyndan okady. – Towuk barada. – Ol biraz oýlanyp durdy-da, sözünü dowam etdirdi. – Hawa, ýoldaşlar, kimdir biri goly düşnüksiz çekipdir, towuk barada gyzyklanýar. Dogrusyny aýtsam, men towuk boýunça specialist däl. Ýöne bu meselede entek jedelli zatlaryň köpdüğini aýtmak gerek, ýagny ylym «Towuk öň emele gelipmi ýa-da ýumurtga» diýen meseläniň belli çözgüdini tapanok. Munuň özi ýörite laboratoriyada, elbetde, öwrenilýär, ýoldaşlar. Towuk ýedi hazynanyň biri hasaplanylýar. Ýeri gelende aýtsak, aýdym-sazyň towuklar üçin uly peýdasy bar. Olaryň ýatýan jaýynda priýomnik ýa-da magnitofon aýtdyryp goýsan, towuklaryň ýumurtga berşi göz-görtele köpeliýär. O barada bir wagt gazetlerde ýazypdyrlaram. Belki, birnäçäňiz okansyňyz. Hawa, ýene-de öz esasy temamyza gaýdyp gelsek, onda maldarçylyk hojalygyň iň düşewüntli pudagy hasaplanýar...

Meret Muhadowiç leksiýasyny okap gutardy. Göwnüme bolmasa, häzir onuň keýpi janyny alyp gelýän ýalydy. Ýyrş-ýyrş edip, öňki ýerine geçip oturdy. Ol başlygymyzyň gulagyna nämedir bir zatlar pyşyrdady. Başlyk ýylgyrdy-da ýerinden turdy. Zalyň ünsüni özüne çekmek üçin ardynjyrady.

– Gözüňiz aýdyň, ýoldaşlar! Lektoryň aýtmagyna görä başky okalmaly leksiýa, ýagny «Tebigy hadysalar we olaryň öňüni almak mümkinmi?» diýen tema tapylypdyr. Ol asyl ýaňky okalan leksiýanyň yzyna çatylan bolsa nätjek. Biderek kösenipdiris...

Zalyň şowhuny artdy. Gürüldili el çarpyşmalar, aýaklaryň tarpyldysy, ondan-mundan çykýan sykylyk wagty bilen köşeşmedi. Başlyk ýene-de gazaplanmaly boldy. Stoly ýumruklap gygyrdy.

– Ýoldaşlar, hany ýuwaşrak bolalyň. Adamyň zähmetine sarpa goýmak gerek. Onda näme, bu leksiýany häzir diňlärismi ýa-da çilim-pilim çekip...

Ortarakda oturan ýaşuly ösgün telpegini eline alyp, ony ýokary galdyrdy. Nobat berlerine-de garaşman, ýerinden turdy.

– Makul bilseňiz, döwletli bir maslahat bar, başlyk. Myhmany gaty ýadatmaly. Ol şu leksiýasyny bize goýup gidip bilmezmikän? Ýöne okaýmaly bolsa, özümüzem bir zat ederdik-dä.

Gaty gerek bolsa soň yzyndan iberäýeris. Hä, nähili görýäňiz, adamlar?! – diýip ol oturanlara seretdi.

Dürli ýerden dürli sesler eşidildi.

– Annaguly aga hal aýdýar...

– Aý, okady diýip ýöne gol çekiläýeninde bolanokmyka?

– Annaguly aganyň teklibimi goldamaly...

... Başlyk özüne uzadylan leksiýany garbap aldy-da, minnetdarlyk bilen lektoryň elini gysdy.

Täçmämmet JÜRDEKOW. Satiriki hekaýalar